



Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών

ΝΕΟΤΕΡΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ενότητα 5: Σχολικές γιορτές

Αν. Καθηγήτρια: Ι. Βαμβακίδου
e-mail: ibambak@uowm.gr

Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών



Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.



Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ψηφιακά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.



Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης



Σκοπός

- Παιδαγωγική αξιοποίηση ιστορικών γεγονότων στο Νηπιαγωγείο.



Ενότητες

- Θεωρητική προσέγγιση της Ιστορίας για το Νηπιαγωγείο.
- Παραδείγματα επετειακών λόγων. Το παράδειγμα του Πολυτεχνείου.
- Σχεδιασμός αφήγησης, σχολικής γιορτής.
- Επεξεργασία επετειακών λόγων.



Παρελθόν και Συλλογική Μνήμη

- Τις τελευταίες δεκαετίες έχει παρατηρηθεί μια έκρηξη του ενδιαφέροντος για το παρελθόν, την ιστορία και τη συλλογική μνήμη.
- Σύμφωνα με την Έ. Γαζή η αναθέρμανση του ενδιαφέροντος προς την ιστορία οφείλεται κυρίως:
 - στην παρατεταμένη νοσταλγία, που προκάλεσε η νεωτερικότητα λόγω της αποκοπής των ατόμων από την ασφάλεια της κοινότητας και της διαρκώς ανακυκλούμενης παράδοσης,
 - στην αρνητική στάση απέναντι στις εκσυγχρονιστικές διαδικασίες,
 - στην ανάδειξη νέων συλλογικοτήτων και υπερεθνικών πολιτικών σχηματισμών, όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση και,
 - τέλος, στην κατάρρευση των καθεστώτων του υπαρκτού σοσιαλισμού.
- Βλ. Γαζή, Ε. (2002). Η Ιστορία στο Δημόσιο Χώρο. Στο Γ. Κόκκινος & Ε. Αλεξάκη (Επιμ.), *Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις στη Μουσειακή Αγωγή*. Αθήνα: Μεταίχμιο.



Σχολικές Γιορτές

- Στο πεδίο αυτό, οι σχολικές γιορτές με σαφή ιστορικά και πολιτικά σημαίνοντα λειτουργούν ως ένας από τους βασικότερους μηχανισμούς συγκρότησης ατομικής και συλλογικής συνείδησης, κοινωνικού ελέγχου και πολιτικής νομιμοποίησης.
- Η οργάνωση και η τυπολογία τους φαίνεται ότι ανάγει την ιστορία σε γενεαλογία του *περιούσιου λαού*, «καταδεικνύοντας την ιδιαιτερότητα και την ανωτερότητά του, καταγγέλλοντας τα συνωμοτικά σχέδια των εχθρών του, ζητωκραυγάζοντας για τις ένδοξες περιόδους της ιστορίας του, ελεεινολογώντας την έκπτωσή του από το ιστορικό προσκήνιο και προοικονομώντας την ανάστασή του.....».



Ιστορία

- Όπως σημειώνει η G. Spiegel «η στροφή προς την ιστορία, αποτελεί πτυχή της απόπειρας ανάκτησης στην ιστορία, μια μορφή αντίδρασης έναντι της μεταμοντέρνας, μεταδομιστικής ιστορικής σκέψης, η οποία εμμένει στη διαμεσολαβημένη και κατασκευασμένη ιστορική γνώση, διότι πρωταρχικός σκοπός της ιστοριογραφίας είναι η «αναπαράσταση και όχι όπως λεγόταν παλιότερα, η ανάσταση του παρελθόντος».



Ανάλυση των επετειακών λόγων για την επέτειο του Πολυτεχνείου Ι

- Ανάλυση στις εγκυκλίους των επετειακών λόγων της επετείου του Πολυτεχνείου.
- Θεματικές κατηγορίες όμοιες με τις εθνικές επετείους.



Θεματικές κατηγορίες

- Ανασύσταση ιστορικού γεγονότος.
- Εθνικός εαυτός και ο άλλος.
- Τυπολογία του επετειακού λόγου.
- Ζητήματα σχολικού εορτασμού.



Το περιεχόμενο των επετειακών λόγων για τις πολιτικές επετείους (1/2)

- Ως πολιτικές γιορτές ορίζουμε την 21η Απριλίου και τη γιορτή του Πολυτεχνείου.
- Οι γιορτές αυτές αναφέρονται σε πραγματικά γεγονότα που άλλαξαν το πολίτευμα στην Ελλάδα με συγκεκριμένους πομπούς και δέκτες της πολιτικής δράσης και σημαινόμενα πολιτικά, όπως είναι το «πραξικόπημα και η εξέγερση».
- Τα δημοκρατικά πολιτεύματα και η καθιέρωσή τους μέσα από αγώνες και δράσεις πολιτών, συνδικαλιστικών ομάδων και πολιτικών κινημάτων αναδεικνύονται στις γιορτές αυτές, οι οποίες λειτουργούν στο δίπολο σχήμα της «αυθαίρετης εξουσίας» vs «δημοκρατικών αγώνων», της «ολιγαρχίας» vs «κοινοβουλευτικού συστήματος».



Το περιεχόμενο των επετειακών λόγων για τις πολιτικές επετείους (2/2)

- Η 21η Απριλίου και το Πολυτεχνείο αποτελούν σταθμούς στη σύγχρονη πολιτική ιστορία της Ελλάδας και μαζί με άλλες δικτατορίες και εξεγέρσεις σε διεθνές πεδίο συγκροτούν ένα σύστημα σημείων για την πολιτική σκέψη, αλλά κυρίως για την πολιτική διαπαιδαγώγηση.
- Ο λόγος των εγκυκλίων, που περιγράφει το πραξικόπημα της 21ης Απριλίου 1967 δεν συγκροτεί ιστορικό λόγο ως ιστορική περιγραφή, ανάλυση, αφήγηση και ερμηνεία, αλλά αρθρώνεται ως προπαγανδιστικός λόγος με αυθαίρετα σημαίνοντα αποτυπώνοντας τον ιστορικισμό και τον εθνικισμό του 19ου, όπου το παρελθόν λειτουργούσε ως επιχείρημα για το παρόν και το δικαίωμα θεμελιωνόταν στην πατρογονικότητα και στην παλαιότητα.



Τυπολογία επετειακών λόγων

- Η τυπολογία του λόγου προκύπτει από την «τυπολογία των κωδίκων ως συμβάσεων επικοινωνίας που προσφέρουν ένα πλαίσιο μέσα στο οποίο τα σημεία δίνουν νόημα».
- Στην τυπολογία του D. Chandler για τους κειμενικούς και συγκεκριμένα τους αισθητικούς, ρητορικούς, στυλιστικούς κώδικες και τους ιδεολογικούς κώδικες εντοπίζουμε τα σχήματα για την κατηγοριοποίηση του λόγου ως εθνικού, λογοτεχνικού, ρητορικού, συνθηματικού, θρησκευτικού και συμβολικού.
- βλ. Chandler, D. (1994). *Semiotics for beginners*. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: [www document URL http://www.aber.ac.uk](http://www.aber.ac.uk).
- Η τυπολογία που προτείνει αφορά στους κοινωνικούς, κειμενικού και ερμηνευτικούς με ποικίλες υποκατηγορίες. Οι τρεις τύποι των κωδίκων παράγουν την αντίστοιχη κοινωνική γνώση, τη γνώση του μέσου και τη γνώση της σχέσης τους.



Ανάλυση των επετειακών λόγων για την επέτειο του Πολυτεχνείου II

*Κι αν οι μνήμες μιας γενιάς δίνουν μάχη κάθε μέρα.
Αν οι λέξεις έχουν γίνει συννεφάκια στον αέρα.
Ο Νοέμβρης θα 'ναι πάντα για τα κόμματα γιορτή.
Θα 'ναι πάντα η ευκαιρία για δηλώσεις.*



Η γιορτή

- Το «Πολυτεχνείο», πολιτικό γεγονός της σύγχρονης πολιτικής ιστορίας, αποτελεί σημαίνον και σημαινόμενο για την περίοδο της μεταπολίτευσης και μεταφέρει στην εκπαίδευση το μήνυμα της «ασυμβίβαστης πάλης για την ελευθερία, τη δημοκρατία, την κοινωνική πρόοδο».
- Στον αντιδικτατορικό αγώνα μετείχαν μαθητές, σπουδαστές, φοιτητές και πολίτες με κέντρο δράσης το Πολυτεχνείο, από το οποίο μετωνυμικά κωδικοποιήθηκε η γιορτή.

Βλ. Βουρλιώτης, Ν. (2003). *Η γιορτή*. Goin' through – συλλογικό.



Αφήγηση Ι

- Το Φεβρουάριο του 1973, Έλληνες πολίτες μαζί με σπουδαστές και φοιτητές, διαμαρτύρονται, συμπλέκονται με τις αστυνομικές δυνάμεις και «ταράζουν τη φαινομενική ηρεμία».
- Στο σχολικό εορτασμό η περιγραφή του γεγονότος απομονώνεται στην αφήγηση δρώμενων, που αφορούν στον τριήμερο εγκλεισμό των φοιτητών και των φοιτητριών στο Πολυτεχνείο.



Αφήγηση II

- Η αφήγηση παρουσιάζεται ως χρονικό πλοκής με άξονα την κατάληψη του κτηρίου μέχρι και το γκρέμισμα της πύλης από το τανκ:
- *«Τετάρτη 14 Νοεμβρίου 1973, πρώτη μέρα του Πολυτεχνείου. Το μεσημέρι η αστυνομία κυκλώνει το Πολυτεχνείο, ενώ οι φοιτητές ρίχνουν τα πρώτα συνθήματα “Ψωμί - Παιδεία – Ελευθερία”, “Κάτω η χούντα”, “Δημοκρατία”.*
 - Βακαλόπουλος, Α. (2000). *Νέα ελληνική ιστορία (1204 - 1985)*. Θεσσαλονίκη: Βάνιας, 457.



Αφήγηση III

- Οι φοιτητές οργανώνουν τη ζωή και την δράση τους. Γίνονται συνελεύσεις.
- Ο πρώτος πολύγραφος αρχίζει να λειτουργεί. Παρασκευή 16 Νοεμβρίου: Αρχίζει να λειτουργεί ο ραδιοφωνικός σταθμός των φοιτητών: “ΕΔΩ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ! ΕΔΩ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ! Σας μιλά ο ραδιοφωνικός σταθμός των ελεύθερων αγωνιζομένων φοιτητών, των ελεύθερων αγωνιζομένων Ελλήνων” ...».



Αφήγηση IV

- Στην παρακάτω αφήγηση περιγράφονται λιτά και κυριολεκτικά τα επεισόδια με άξονα τη χρονολογική και ιστορική τεκμηρίωση για τα αίτια και τη δράση:
 - «Το Φεβρουάριο του 1973 οι φοιτητές συγκεντρώθηκαν στο Πολυτεχνείο και ζητούσαν να καταργηθεί ο νόμος που απαγόρευε τη συνδικαλιστική δράση των φοιτητών. Λίγες μέρες αργότερα οι φοιτητές έκαναν κατάληψη της Νομικής σχολής Αθηνών για τον ίδιο λόγο».



Αφήγηση V

- Η κατάληψη του πανεπιστημίου από τους φοιτητές παρουσιάζεται στα πολιτικά συμφραζόμενα της εποχής, αναδεικνύοντας τα ιστορικά ίχνη, τα πρόσωπα, τις ιδιότητές τους, το πολίτευμα και την ονοματοθεσία του: «Ας γυρίσουμε πίσω στο 1967, στον Απρίλη του 1967.
- Τότε κατέλαβε την εξουσία μια ομάδα αξιωματικών, που ονομάστηκε από το λαό «χούντα». Η χούντα κυβέρνησε τυραννικά, δικτατορικά 7 χρόνια».



Αφήγηση VI

- Εντοπίζονται επίσης συνδηλώσεις για την κυπριακή τραγωδία, αλλά και καταδηλώσεις για την πολιτική κατάσταση «Έτσι φτάσαμε στο 1973, μια χρονιά δύσκολη για όλους». Στο πεδίο αυτό ακολουθούν οι αναφορές στις πολιτικές και εθνικές συνέπειες της εξέγερσης του Πολυτεχνείου, όπως «η πτώση της στρατιωτικής δικτατορίας το 1974, η οποία υπήρξε συνέπεια του πραξικοπήματος που επιχειρήθηκε κατά του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας Μακαρίου και έδωσε την αφορμή στην Τουρκία να καταλάβει το βόρειο τμήμα του νησιού, σήμανε την επάνοδο των πολιτικών επί σκηνής.
- Η αφήγηση για τα θύματα του Πολυτεχνείου επικεντρώνεται στις ανθρώπινες απώλειες, όπως συμβαίνει και με τους άλλους εθνικούς αγώνες με τους οποίους εξομοιώνεται: «η εξέγερση του Πολυτεχνείου είχε όπως όλοι οι εθνικοί και κοινωνικοί αγώνες του λαού μας και τα θύματά της, τους νεκρούς της.
 - Κολιόπουλος, Ι. (2000). Ιστορία της Ελλάδος από το 1800. Το έθνος, η πολιτεία και η κοινωνία των Ελλήνων. Τεύχος Α΄. Θεσσαλονίκη: Βάνιας, 160.
 - Βακαλόπουλος, Α. (2000). ό.π., 459.
 - Δ/νση Α/θμιας Εκπ/σης Εγκ. 1579/14-11-1988.



Περιεχόμενο επετειακών λόγων I

- Μεγάλη έκταση καταλαμβάνουν στους επετειακούς λόγους τα χωρία για την αξιολόγηση των γεγονότων και η ακόλουθη επίδρασή τους στο μέλλον της χώρας:
 - *«Η άοπλη εξέγερση των φοιτητών το Νοέμβριο του 1973 αποτελεί ένα μεγάλο σταθμό στην μεταπολεμική Ελλάδα.*
 - *Ο ελληνικός λαός με πρωτοπόρο τη νεολαία του βρέθηκε αντιμέτωπος με τη δικτατορία. Και νίκησε. Στην ιστορία της νεότερης Ελλάδας, το Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο του 1973 θα αποτελεί πάντα ένα από τα πιο βασικά και μεγαλειώδη κεφάλαια.*
 - *Για χρήση όχι μόνο εθνική αλλά και παγκόσμια».*



Περιεχόμενο επετειακών λόγων II

- Τονίζεται επίσης για την ιστορική εγκυρότητα ότι «η δικτατορία δεν έπεσε εκείνη την ίδια νύχτα της 17ης Νοεμβρίου 1973», αλλά η εξέγερση των φοιτητών έδωσε σε όλους την ευκαιρία να αγωνιστούν και να ευελπιστούν για καλύτερες μέρες: *«με την εξέγερση των φοιτητών το οικοδόμημα της χούντας άρχισε να τρίζει συθέμελα.*



Περιεχόμενο επετειακών λόγων III

- Ο προσδιορισμός της αντιδικτατορικής αντίστασης ως «εξέγερσης» είναι κυριολεκτικός και συμβάλλει στην πολιτική διαπαιδαγώγηση, αλλά και στην όσμωση των μαθητών με την εννοιολογική διάσταση της ιστορίας.
 - Bloch, M. (1994). *Απολογία για την ιστορία. Το επάγγελμα του ιστορικού* (Μτφρ. Κ. Γαγανάκης). Αθήνα: Εναλλακτικές Εκδόσεις, 83.



Περιεχόμενο επετειακών λόγων IV

- Δίνονται επίσης οι στόχοι της εξέγερσης, από όπου προκύπτουν τα σημαινόμενα της ελευθερίας, της δημοκρατίας, αλλά και της «ευρωπαϊκότητας» όσον αφορά στην οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας: *«τη στιγμή εκείνη, η χώρα είχε ανάγκη από ελευθερία.*
- *Η αποκατάσταση της δημοκρατίας ήταν ώριμο παλλαϊκό αίτημα και αποτελούσε την αναγκαία προϋπόθεση για την προώθηση της ένταξης της Ελλάδος στον ευρωπαϊκό χώρο και την παραπέρα κοινωνική και οικονομική της πρόοδο».*



Περιεχόμενο επετειακών λόγων V

- Όπως διαβάζουμε στις εγκυκλίους η εξέγερση των φοιτητών στο Πολυτεχνείο «αποτελούσε τον καταλύτη για την εκδήλωση όλου του λαού και για τη δρομολόγηση των εξελίξεων».
- και «σηματοδότησε τη μεταδιδακτορική πορεία του λαϊκού κινήματος και τους προσανατολισμούς μιας ολόκληρης γενιάς και είναι κομμάτι της πορείας όλου του λαού για λευτεριά και προκοπή».
- «Με την έννοια αυτή η 17η Νοεμβρίου 1973 υπήρξε μια θετική μέρα για τη σύγχρονη ιστορία μας».
- «Η θυσία των αγωνιστών του Πολυτεχνείου για Δημοκρατία, Ελευθερία, Κοινωνική δικαιοσύνη, αποτελεί ορόσημο ενότητας και ομοψυχίας».



Πηγές I

- Βλ. Το πρώτο μήνυμα που μετέδωσαν οι φοιτητές από τον παράνομο ραδιοφωνικό σταθμό ήταν η κατάργηση του στρατιωτικού καθεστώτος και η εγκαθίδρυση δημοκρατικής κυβέρνησης στην Ελλάδα. Το Βήμα, 17 Νοεμβρίου 1973.
- Υπ.Ε.Π.Θ., Εγκ. 2151/19-11-1990.
- Δ/νση Α/θμιας Εκπ/σης Εγκ. 1579/14-11-1988.
- Υπ.Ε.Π.Θ., Εγκ.2151/19-11-1990.
- Δ/νση Π.Ε. Εγκ. 1579/14-11-1988.



Πηγές II

- Στις εγκυκλίους του 1988 δίνεται έμφαση στη χρονική και επετειακή διάσταση του σχολικού εορτασμού «συμπληρώθηκαν 15 χρόνια από την ηρωική εξέγερση του Πολυτεχνείου», και κάθε φορά ανάλογα με το έτος εορτασμού της επετείου διαβάζουμε για τα χρόνια που προστίθενται «είκοσι τρία χρόνια πέρασαν από την κορυφαία στιγμή της σύγχρονης ιστορίας μας».
- Μ' αυτόν τον τρόπο ο χρόνος και η μνήμη αναδεικνύονται σε σημαίνοντα προβολής και αξίωσης της εξέγερσης.
- Βλ. Δ/νση Α/θμιας Εκπ/σης Εγκ. 1579/14-11-1988.
- Βλ. Υπ.Ε.Π.Θ., Εγκ. Φ3/1214/Γ1/1489/30-10-1996.



Πηγές III

- βλ. Διαμαντούρος, Ν. (2000). Πολιτισμικός δυϊσμός και πολιτική αλλαγή στην Ελλάδα της Μεταπολίτευσης. Αθήνα: Αλεξάνδρεια, 64
- Κιτρομηλίδης, Π. (1996). Δημοκρατία και Πολιτική Επιστήμη. Στο Χρ. Λυριντζής, Ηλ. Νικολακόπουλος & Δ. Σωτηρόπουλος (Επιμ.), Κοινωνία και Πολιτική. Όψεις της Γ' Ελληνικής Δημοκρατίας 1974 - 1994. Αθήνα: Θεμέλιο, 13 - 15.



Τέλος Ενότητας



Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο



Σημείωμα Αναφοράς

- Copyright Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Τμήμα Μηχανικών Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών, Βαμβακίδου Ιφιγένεια. **«Νεότερη και Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία»**. Έκδοση: 1.0. Κοζάνη 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <https://eclass.uowm.gr/courses/NURED292/>



Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Όχι Παράγωγα Έργα Μη Εμπορική Χρήση 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».



[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Ως Μη Εμπορική ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό



Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

